

DE BONTJAS VAN MIJN MOEDER

In het begin van de jaren zestig trok de economie weer aan. De wederopbouw leek geslaagd en de welvaart liet zijn sporen na in huize Jan Modaal. Steeds meer auto's kwamen er in de straat en onderlinge verbondenheid en betrokkenheid met je burens begon al iets uit een ver verleden te worden.

De eerste sporen van de ontkerkelijking lieten zich zien en de drie peilers van de verzuiling vertoonden hun eerste barsten. Het zou nooit meer worden zoals toen. De muziek werd harder, de haren langer en in mijn grijze korte broek bezocht ik de lagere school waarvan het gebouw haar vooroorlogse glorie niet had verloren.

Ik was nog jong en verwonderde me over de wereld om mij heen.

Als kind leef je in de wereld van je ouders en leert kijken met hun ogen, horen en zelfs ruiken of je dit nu wilt of niet. Hoe zeer je er tegen vecht of het probeert van je af te schrijven, alle moeite is tevergeefs.

Een eigen referentiekader heb je op dat moment nog niet kunnen ontwikkelen en je hebt geen besef van het bestaan van anders denkenden. De grote boze wereld waar mijn ouders middenin stonden leek voor mij geen werkelijkheid. Mijn werkelijkheid was een andere dan die van mijn ouders die de oorlog nog maar zo kort geleden aan de lijve hadden ondervonden. Ze vertelden erover zonder dat je er een eigen beeld van had kunnen vormen.

Familieverhalen die verkleurd waren als de harde bruine foto's van lang geleden overleden mensen. Beelden die in zwart wit waren vastgelegd en verhalen

vertelden over mijn grootouders en overgrootouders die ik nooit had gekend.

De tijden veranderden, er kwam een koelkast, een tv en zelfs een auto en we dachten dat we het goed hadden. We gleden een nieuwe tijd in die opnieuw veranderde in iets onbekends.

De lege straten van weleer waar de melkboer, de bakker en de schillenboer op vaste tijden langs de deur kwamen werden voller en voller.

Je had een looper, een sleutel waarmee je bijna elke voordeur in de straat kon openen.

Wanneer je de looper was vergeten had je altijd nog een touwtje dat door de brievenbus hing en als je er aan trok ging de grote groen gelakte voordeur open.

Lang niet iedereen had een lipsslot waarmee je de eigen deur kon afsluiten en je kende de betekenis van het woord criminaliteit nog niet.

We kregen zelfs telefoon, een zwart bakelieten monster met een draaischijf waarmee je alleen kon bellen. Een onbegrijpelijk stuk techniek dat zoveel respect afdwong dat ik er als kind niet aan mocht zitten. De telefoon werd zelden gebruikt omdat de meeste mensen om je heen toch nog geen telefoon hadden.

Met vakantie wilden mijn ouders niet. Ze spraken vol onbegrip over de burens die op een goede dag met een kleine caravan achter de auto de straat binnenreden. Onbegrijpelijk vonden ze het, zo'n sleurhut waar je je kont niet in kon keren terwijl ze toch een mooi huis hadden dat van alle gemakken was voorzien.

Het feit dat we niet op vakantie gingen lag hoofdzakelijk aan mijn moeder die als nieuwbakken schippersvrouw een angst had ontwikkeld de grens

met Duitsland over te gaan. Niet dat ze een hekel aan Duitsers had. Eigenlijk helemaal niet, politiek bewustzijn was bij haar ver te zoeken en de grootste verschrikking die ze in de rustig verlopen oorlog op Rotterdam Zuid had meegemaakt was het vorderen van haar fiets. Haar leventje kabbelde rustig voort omgeven door een kleine kring van familie en kennissen, die zonder afspraak in en uit liepen.

Twee jaar na de oorlog was ze met mijn vader getrouwd en woonde jarenlang op het schip, varend naar verre uithoeken als Duitsland, Frankrijk en Zwitserland.

Bij onbeduidende grensplaatsjes als Lobith en Emmerich hield voor haar de beschaafde wereld op. De toen nog strenge grenscontroles aan de Duitse grens waren voor haar een ware verschrikking.

De douane gekleed in strakke uniformen kwamen met kleine bootjes langsij om aan boord te komen, soms vergezeld door spaniëls of Duitse herders die op zoek waren naar een paar pakken koffie of ander schaars goed dat was verstopt in de woning of tussen de lading in de ruimen.

Hoewel ze zelf nooit smokkelde rilde ze nog jaren later als ze er over vertelde. Mannen in uniformen dwongen nog respect af en fietsen op de stoep of door rood licht lopen, daar kwam je niet op.

Nee, liever sliep ze 's avonds in haar eigen bed, veilig en ver van de boze, vreemde buitenwereld.

Ze was heel behoudend maar toch ging de vooruitgang niet aan haar voorbij. De zekerheden waaraan ze zich vasthield waren wel meer aan twijfel onderhevig dan bij de gemiddelde Nederlander uit die tijd. Ze was niet kerkelijk opgevoed en had voor die tijd meer

gezien dan het bekrompen Nederland. Maar graag hield ze zich vast aan oude waarden, zoals 'zondagssteek houdt geen week' en 'niet wassen op zondag' waren oude waarden die voor haar ongeschreven wetten waren om geen andersdenkende burens te kwetsen.

Dat je op die manier nooit iets aan deze wereld zou kunnen veranderen heeft ze tot haar dood nooit begrepen. Op latere leeftijd steunde ze waarmee ik bezig was, ze werd zelfs lid van de Dierenbescherming en zwoor zelfs het eten van vlees af. Maar mijn missie de wereld een stukje beter te maken voor alles wat erop leeft, heb ik niet van mijn moeder.

In haar schuilde geen Aletta Jacobs, Emmeline Parkhurst of Moeder Theresa noch had ze de drang de wereld te verbeteren.

Het was een mooie zomerdag toen ik van school naar huis kwam.

Zoals altijd zat mijn moeder thuis op me te wachten met een kopje thee en een mariakaakje. Aan de thee spraken we zoals gewoonlijk de dag door, een mooie gewoonte uit de tijd dat er nog huismoeders waren die zonder enige pretentie of carrière drang sloten thee schonken. Ze leefden hun beschermde leventje terwijl de vaders het geld binnen brachten.

Liefhebbende vaders zoals de mijne, maar die zich liever niet direct met de opvoeding van hun kinderen bemoeiden.

Op die dag in juni, het zal zo'n 25 graden Celsius zijn geweest toonde mijn moeder mij haar tweede bontjas. De eerste was een wat mottig ogend kort zwart bontjasje. Ik herinner me nog de foto waarop we samen staan onder het Atomium in Brussel bij de

Wereldtentoonstelling van 1958. Zelf droeg ik een variant van wit konijnenbont. Een blozende kleuter met grote blauwe ogen en blonde krulletjes. Ik was een jaar of vier en het evenbeeld van Shirley Temple.

Nu, jaren later zie ik haar nog voor me, mijn moeder in een lange bruine bontjas met bijpassende bontmuts. Was er een nieuwe IJstijd op komst?

Vreemd zo'n jas, die eerst om een dier moet hebben gezeten. Dat zoiets eigenlijk niet kan, daar had ik tot op dat moment nog nooit over nagedacht. Maar mijn gevoel zij me dat er iets niet kon kloppen.

'Mooi', zei ik en wat verveeld nam ik een slok van mijn thee. Toen ik enkele jaren later mijn lieve moeder opnieuw in een andere bontjas zag vond ik dat de wereld een verandering verdiende.

Niets in deze wereld was nog in harmonie. Al zesduizend jaar voeren mensen oorlog en discrimineren ze anderen omdat ze bang zijn. Bang van de wereld om hen heen en bang van zichzelf.

Vaak zonder het te willen komen de zwakkeren in de knel, en dat zijn vaak de dieren. We gingen ze zien als productiemiddelen en niet langer als medeschepselen waarover we het rentmeesterschap hebben.

Gelukkig maakte ik het mee dat in de jaren zeventig en tachtig de boosheid steeds meer aan de oppervlakte kwam en er ruimte was voor acties tegen dierenleed toen de bestuurders van grote dierenbeschermingsorganisaties met een goed glas in de hand achterover leunden in het pluche.

Ik was al vijfentwintig toen het Dierenbevrijdingsfront bij haar eerste actie twaalf honden bevrijdde.

De toon was gezet, maar ik was er nog niet bij.

Afgezien van het feit dat ik eigenlijk te netjes of laten we zeggen te schijterig was om een daad te stellen kon je ook moeilijk contact krijgen met deze duistere organisatie.

Het DBF is niets meer dan een postbus in Utrecht. Net zo min kon je je in de oorlog aanmelden bij het verzet. Het DBF had en heeft geen duidelijk gezicht en meedoen moet je dan ook verdienen en een kruiwagen is niet alleen handig maar ook een vereiste.

Langzamerhand werkte ik me erin en werd via een vriendin lid en ondersteuner van alternatieve groepjes zoals Anti Bont Comité, Lekker Dier en de NBBV, een vereniging tegen dierproeven. Op zichzelf keurige organisaties waarbinnen ook mensen met extremere ideeën zich stevig probeerden te nestelen.

Ik gooide me erin en voelde me bevrijd van de onbeschrijflijke leegheid van het dagelijks bestaan waarin ik gevangen zat.

Soms heb je het idee dat het leven meer moet bieden dan je op het eerste oog kan waarnemen.

Bij dertig stond ik op een mijlpaal in mijn leven. Vast in mijn werk zag ik mijn idealen verbleken samen met mijn normen en talenten. Ik wilde een daad stellen en de wereld een stukje mooier achterlaten wanneer de dood me zou hebben ingehaald.

Steeds vaker kwamen groepen extreme dierenactivisten negatief in het nieuws door brandstichtingen, vernielingen en het onder druk zetten van wetenschappers en hun gezinnen. Zo verloren ze veel krediet bij een groot deel van de bevolking dat zich niet liet voorschrijven hoe ze moesten denken.

Ook mij ging het allemaal wat te ver, maar ik vond wel dat er wat moest gebeuren.